alleen samen krijgen we corona onder controle

VNG ledennieuwsbrief Coronacrisis

Aan de leden

Datum
25 maart 2021
Kenmerk
COS/U202100258
Lbr. 21/022
Telefoonnummer
070 3738393
Bijlage(n)
-

Onderwerp
Nieuwsledenbrief coronacrisis nr. 28

Geachte leden van college en gemeenteraad,

De gemeenten verdienen een groot compliment voor de wijze waarop de Tweede Kamerverkiezing op 15, 16 en 17 maart jl. is verlopen. Wij zijn alle stembureauleden, tellers en vrijwilligers die dit mogelijk hebben gemaakt zeer dankbaar. De goede voorbereiding in deze bijzondere coronaperiode heeft zich uitbetaald en de uitdagingen van onder meer de meerdaagse openstelling van stemlocaties, de avondklok en het briefstemmen zijn tot een goed einde gebracht.

Hierbij ontvangt u opnieuw een overzicht van de actuele ontwikkelingen rond corona. Wij gaan in op de wetstrajecten rond quarantaineplicht, testbewijzen en sluiting gebouwen bij clusterbesmetting, de organisatie van evenementen, de ondersteuning van ondernemers en het herstel van de economie, het steunpakket welzijn en levensstijl en het AEF-onderzoek naar financiële consequenties corona voor gemeenten.

Wetstrajecten quarantaineplicht, testbewijzen en sluiting gebouwen bij clusterbesmetting

VNG positie, aanvullende informatie en Webinars
Graag informeren we u over de VNG-positie ten aanzien van 3 verschillende wetstrajecten waaruit een rol voor gemeenten voortvloeit. Voor elk van deze wetten maken we aanvullende informatie beschikbaar via onze juridische handreiking over de Tijdelijke Wet Maatregelen COVID-19.

- VNG-handreiking Tijdelijke wet maatregelen COVID-19 (pdf)

Ook zullen we zo spoedig mogelijk een webinar organiseren om hier verder toelichting over te geven. Hieronder een korte toelichting op de huidige stand van zaken:

Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Nassaulaan 12 Den Haag | Postbus 30435 | 2500 GK Den Haag
070 - 373 83 93 | info@vng.nl

Wetsvoorstel quarantaineplicht

Het Rijk heeft een wetsvoorstel in voorbereiding voor het instellen van een quarantaineplicht voor inreizigers uit hoogrisicolanden. Gemeenten onderschrijven het belang van het indammen van het virus en de wens van het kabinet voor de invoering van de quarantaineplicht. De plicht gaat niet gelden voor positief getesten, waarvoor een quarantaine-advies blijft gelden. In het wetsvoorstel zoals dat nu voorligt, is een grote rol toegedicht aan gemeenten in de handhaving. Indien blijkt dat een reiziger zich niet aan de quarantaineverplichting houdt krijgt de burgemeester de mogelijkheid om een last onder dwangsom op te leggen. Wij hebben door VNG Realisatie een quickscan uitvoerbaarheid laten uitvoeren waaruit blijkt dat op deze wijze het wetsvoorstel niet uitvoerbaar is. We maken ons met name zorgen om de druk op de handhavings- en juridische capaciteit, de houdbaarheid van de bewijslast, de praktische uitvoerbaarheid bij het opleggen van een last onder dwangsom en het draagvlak bij inwoners. Als VNG zijn we daarom momenteel nog in gesprek met de betrokken ministeries over mogelijke aanpassingen in de wet. De wet zou per 1 mei a.s. in werking moeten treden.

Wetsvoorstel testbewijzen

Een tweede wetsvoorstel dat in voorbereiding is gaat over het overleggen van negatieve testbewijzen om bepaalde activiteiten weer mogelijk te maken. Met dit wetsvoorstel gaan testbewijzen deel uitmaken van de gedragsregels voor de aanpak van COVID-19 (hoofdstuk van de Wet publieke gezondheid). Dit betekent ook dat de bevoegdheden van de burgemeester om ontheffing te verlenen, toezicht te houden en te handhaven zich gaan uitstrekken over de inzet van deze testbewijzen. In de toelichting op het wetsvoorstel is, na interventie van de VNG, meer duidelijkheid gegeven over de handhaafbaarheid en de financiële gevolgen voor gemeenten. Zo ziet het toezicht met name op de toegang tot de activiteiten en voorzieningen: wordt er gecontroleerd op een geldig testbewijs en worden personen die geen testbewijs kunnen tonen de toegang ontzegd? De burgemeester heeft beleidsvrijheid in de afweging waar en hoe te handhaven. Wij kunnen daarom akkoord gaan met dit wetsvoorstel, waarbij we nog wel aandacht hebben gevraagd voor de samenloop tussen bestuursrecht en strafrecht die volgens deze wet allebei ingezet kunnen worden. Inwerkingtreding wordt geschat op 1 mei a.s.

Wetsvoorstel sluiting gebouwen bij clusterbesmetting

Met dit wetsvoorstel kan de GGD, bij een corona-uitbraak in bijvoorbeeld een kantoorpand, adviseren dat deze locatie tijdelijk gesloten wordt zodat de infectiehaard op die plaats uitdooft. Als een beheerder van die locatie dit advies niet opvolgt, kan de burgemeester straks de tijdelijke sluiting bevelen. Hiervoor wordt een artikel toegevoegd aan de Wet publieke gezondheid, in het hoofdstuk met tijdelijke maatregelen ter bestrijding van de coronapandemie. Er is sprake van een uitbraak als minstens 3 personen besmet zijn geraakt die met elkaar in verband kunnen worden gebracht, een specifieke locatie de meest waarschijnlijke besmettingsbron is, en er aanwijzingen zijn dat het overdragen van het virus op andere mensen nog gaande is op die plaats. Dat wordt vastgesteld door de GGD, mede op basis van het bron- en contactonderzoek. In aanvulling op de maatregelen van isolatie en quarantaine, kan de GGD ook adviseren de locatie of delen ervan tijdelijk te sluiten. Voor de gevallen waar er geen sprake is van vrijwillige medewerking, maar snel ingrijpen wel nodig is om verdere verspreiding van het virus tegen te gaan, wordt nu een expliciete wettelijke basis voor de sluitingsbevoegdheid van burgemeesters geregeld. Sluiting is alleen aan de orde als minder ingrijpende middelen niet volstaan en de sluiting proportioneel is. De burgemeester betrekt bij zijn afweging naast het advies van de GGD, de aard van de locatie, de aard van de activiteiten op de locatie en het aantal bij de sluiting betrokken personen. Woningen, religieuze en

levensbeschouwelijke gebouwen, en een aantal andere gebouwen zijn expliciet uitgezonderd. De maximale duur waarop een locatie gesloten kan worden is tien dagen.

De inwerkingtreding wordt geschat op 1 april. Als VNG hebben we aangegeven dat gemeenten gecompenseerd moeten kunnen worden indien gedwongen sluitingen leiden tot schadevergoedingen. Verder heeft de VNG geen bezwaren tegen de kern van het wetsvoorstel. Inwerkingtreding wordt geschat op 1 april.

Evenementen

Beperking financiële risico's voor evenementen na 1 juli 2021
Door de coronacrisis en de geldende maatregelen konden in 2020 evenementen niet doorgaan. De annuleringskosten werden in veel gevallen gedekt door een annuleringsverzekering. Inmiddels hebben verzekeraars deze optie uit hun annuleringspolissen geschrapt. Hierdoor komt het financiële risico van annulering voor evenementen bij de organisatoren zelf te liggen. Hoewel het vaccineren is gestart en voor perspectief zorgt, is er voor 2021 nog veel onzeker.

Om aan de slag te kunnen met het plannen en organiseren van evenementen vanaf 1 juli 2021 staat het rijk garant voor de gemaakte kosten wanneer het evenement door coronabeperkingen onverhoopt niet door kan gaan. De organisatie ontvangt in dat geval het grootste deel (80%) van de kosten terug als gift, de overige kosten worden vergoed in de vorm van een lening. De steun is bedoeld voor professionele organisatoren van evenementen die in Nederland gepland staan tussen 1 juli en 31 december 2021. Het gaat om festivals, concerten, sportevenementen en zakelijke evenementen.
Meer informatie daarover:

- Subsidieregeling evenementen (Rijksoverheid)

Geen categorie B- en C-evenementen tot en met 5 mei
Om duidelijkheid te bieden aan organisatoren van grote evenementen, gemeenten, hulpdiensten en de samenleving adviseert het Veiligheidsberaad om een landelijke lijn te hanteren voor het vergunnen en toestaan van (grootschalige) evenementen. De geadviseerde lijn is om evenementen van de categorie B en C tot en met 5 mei niet te laten plaatsvinden. Het betreft hier een advies. De uiteindelijke verantwoordelijkheid voor het in behandeling nemen van aanvragen en toekennen van vergunningen ligt uiteraard bij de gemeenten. Vanzelfsprekend moet deze lijn worden bezien in het licht van de op dat moment geldende maatregelen. Daarnaast worden de ontwikkelingen rondom de fieldlabs en pilots met evenementen nauwlettend gevolgd. In gesprek met het Rijk wordt gekeken naar mogelijkheden, die de resultaten van deze testevenementen bieden voor de (gedeeltelijke) opening van de evenementensector.

Ondersteuning ondernemers en herstel economie

Wat kan de gemeente doen voor ondernemers?
Met het uitblijven van de versoepelingen wordt de roep vanuit diverse sectoren om ondersteuning ook bij gemeenten steeds luider. Uit onderzoek blijkt dat veel gemeenten het contact met ondernemers sinds de corona-pandemie fors hebben geïntensiveerd. Dit wordt door ondernemers gewaardeerd.

Inmiddels is de Taskforce herstel lokale economie onder leiding van Boaz Adank (commissie EKEM) van start gegaan. De taskforce richt zich op een duurzaam herstel van de regionale economie door:

- Versterking en transformatie van regionale economie en arbeidsmarkt.
- Aanpak van maatschappelijke opgaven: klimaat, energie, digitalisering, circulair.
- Investeringen in gebiedsontwikkeling: duurzame woonwijken, aantrekkelijke centra en werkgebieden.
- Investeringen in mensen: regionale arbeidsmarkt en human capital agenda.

Het programma zet in op:

- Breed midden- en kleinbedrijf
- Binnensteden en dorpskernen
- Human-capital agenda.

De komende tijd zijn er diverse ambtelijke en bestuurlijke sessies binnen de VNG maar ook met andere partijen zoals de G40 en P10. Van belang is dat de taskforce uw inzichten en vraagstukken blijft ontvangen.

- Meer informatie over de Taskforce (website VNG)

Ondersteuning bij heroriëntatie ondernemers op de arbeidsmarkt

Sinds 1 januari 2021 hebben gemeenten de opdracht om zelfstandig ondernemers te ondersteunen bij heroriëntatie op de arbeidsmarkt. Dat kan bijvoorbeeld gaan om hulp bij het maken van een doorstart, het beëindigen van de onderneming en overstappen naar een baan in loondienst en/of hulp bij schulden. De VNG roept gemeenten op om te zorgen voor een vindbaar en toegankelijk loket waar ondernemers terecht kunnen met een hulpvraag, bij voorkeur gepositioneerd bij het ondernemersloket. We adviseren u om in het gesprek met de ondernemer te kijken naar wat een ondernemer nodig heeft, en niet alleen vanuit een regeling zoals Tozo of TONK te werken.

Tijdelijke Ondersteuning Noodzakelijke Kosten (TONK)

Ook op de korte termijn zijn er mogelijkheden waarmee gemeenten aan onder andere ondernemers (tijdelijk) financiële verlichting kunnen bieden. Onlangs zijn de kaders voor de TONK-regeling bekend gemaakt. In de handreiking staan ook communicatiemiddelen om de regeling lokaal onder de aandacht te brengen. De VNG roept gemeenten op om de regeling en dan met name de lokale invulling onder een breed publiek kenbaar te maken en inwoners ruimhartig te ondersteunen.

- Meer informatie over de Tonk (website VNG)

Lokale compensatie en belastingmaatregelen

Aanvullend op de door de rijksoverheid beschikbaar gestelde middelen kunnen gemeenten ook zelf financiële ondersteuning voor de gevolgen van corona aan ondernemers bieden. Welke methode voor extra financiële ondersteuning door de gemeente aan ondernemers geëigend is, hangt af van de voorkeur van de gemeente. In de basis gaat het om een keuze tussen wel of geen terugbetalingsverplichting.

- Meer informatie over lokale compensatie (website VNG)

Gemeenten doen mee aan dialogen over herstel en vernieuwing na corona

De coronapandemie en de bestrijding daarvan heeft impact op ieders leven. Iedereen heeft een eigen verhaal, en ideeën over hoe we verder kunnen. Het rijk organiseert hierover tot eind mei 2021 groepsgesprekken, de zogenoemde dialoogtafels, waar overheid, bedrijven, wetenschap en inwoners met elkaar in gesprek gaan. Daar gaan we op zoek naar ideeën voor herstel en vernieuwing. Hoe behouden en versterken we de goede dingen en hoe bieden we problemen het hoofd? Samen maken we onze samenleving weer sterker? Wat zijn we kwijtgeraakt? Maar ook: wat is er aan goeds ontstaan? Wat willen we vasthouden? En er is vooral ook ruimte om samen na te denken over perspectieven. Hoe gaan we verder? Wat en wie heeft aandacht nodig? Hoe repareren we? En hoe pakken we kansen op voor vernieuwing? Een aantal dialoogtafel wordt voorgezeten door een burgemeester of wethouder. Zij gaan in gesprek met inwoners uit Nederland en de eigen gemeente. De VNG omarmt dit initiatief en geeft hen het woord: in een videoboodschap vertellen zij over het gesprek.

- Bekijk de videoboodschappen (website VNG)

Steunpakket welzijn en leefstijl

Overzicht steunpakketten mentaal welzijn en leefstijl

In de nieuwsledenbrief coronacrisis nr. 25 informeerden wij u reeds kort over het kabinetsbesluit een steunpakket te maken gericht op mentaal welzijn en leefstijl. In een Kamerbrief is het doel van dit steunpakket toegelicht:

- Kamerbrief Steunpakket sociaal en mentaal welzijn en leefstijl (website Tweede Kamer)

Hierbij informeren wij u nader over het doel van het pakket en de rol van u als gemeente, het budgettaire kader en de verantwoording, het landelijk pakket en de landelijke ondersteuning.

- Toelichting Steunpakket sociaal en mentaal welzijn en leefstijl (website VNG)

Doel van het pakket en de rol van gemeenten

De insteek is om extra steun te organiseren voor de intensivering van initiatieven op 3 terreinen:

- bevordering van het welzijn van jeugdigen;
- ontmoeting en begeleiding van ‘kwetsbare’ groepen;
- ondersteuning en bevordering van een gezonde leefstijl.

Er zijn incidentele middelen beschikbaar voor mentale/sociale steun en verlichting voor inwoners die extra geraakt worden door de coronacrisis en maatregelen. Dat zijn bijvoorbeeld jongeren, kwetsbare groepen zoals dak en thuislozen, mensen met een licht verstandelijke beperking, eenzame ouderen, ZZP-ers en kleine ondernemers. De specifieke invulling en keuze voor doelen en doelgroepen van de extra inzet van deze incidentele middelen wordt lokaal gemaakt. Ons advies is om bij die keuze en de uitvoering inwoners, lokale partners en ondernemers te betrekken. Het ligt voor de hand zoveel als mogelijk in te zetten op intensivering en versterking van bestaande aanpakken en trajecten, zodat de nodige hulp en ondersteuning op korte termijn tot stand kan komen. Maar ook investeringen in innovaties die blijvend bijdragen aan mentaal welzijn, bestrijden van eenzaamheid en bevorderen van een gezonde leefstijl voor kwetsbare inwoners behoren tot de mogelijkheden.

Budgettaire kader

Het kabinet heeft na ampel overleg met gemeenten gekozen voor een macrobudget, met voor de landelijke inzet € 50 miljoen en voor de lokale inzet € 150 miljoen). De € 150 miljoen voor gemeenten is incidenteel geld en wordt voor een deel via het gemeentefonds en de verschillende verdeelsleutels verdeeld over alle gemeenten. De toevoegingen aan het gemeentefonds vinden plaats in april. Het ministerie van BZK stuurt hierover een extra maart circulaire. De besteding van de gelden die worden toegevoegd aan het gemeentefonds en de verantwoording erover is aan gemeenten en wordt besproken met de gemeenteraden.

Het geld voor specifiek sport en leefstijl interventies, in totaal € 33 miljoen, wordt via SPUK verdeeld over gemeenten. €10 miljoen is hiervan al verdeeld over de gemeenten in februari 2021. De € 23 miljoen voor leefstijlinterventies volgt in mei 2021. Hiervoor zal een bijlage worden opgenomen in het SPUK Sportakkoord. Daarnaast wordt € 10 miljoen toegevoegd aan de Decentralisatie Uitwerking maatschappelijke opvang en het bijbehorende verdeelmodel. Over de besteding van de extra middelen in het kader van de SPUK Sportakkoord (sport en leefstijlinterventies) vindt een aparte, summiere verantwoording naar het rijk plaats. De SPUK-gelden moeten in principe in 2021 worden besteed, maar mogelijk is er ook nog in 2022 ruimte hiervoor. Hierover vindt overleg plaats met de VNG.

Een kwart van de totale middelen uit het steunpakket wordt landelijk ingevuld. We blijven de komende periode in overleg met het Rijk om te borgen dat de landelijke plannen goed aansluiten op de lokale initiatieven. In de tekst op vng.nl wordt het landelijk pakket verder toegelicht.

Delen actuele informatie over brede steunpakket

Nadere informatie over dit brede steunpakket en landelijke updates hieromtrent, zullen we delen met gemeenten via de VNG-coronanieuwsbrief en via bestaande kanalen als OZJ, Met andere Ogen, het Verbindend Landelijk OndersteuningsTeam (VLOT), de informatievoorziening over de sport -en preventieakkoorden. Er komen nadrukkelijk *geen nieuwe structuren* of programma's. De VNG benadrukt het belang van innovatie, creativiteit, verbinding en inzet op de korte termijn. We moedigen partijen dan ook aan tussen landelijk en lokaal niveau ideeën uit te wisselen en delen actief goede voorbeelden van samenwerking tussen partijen.

Online uitvraag aan gemeenten naar financiële consequenties corona voor gemeenten

Toetsing voorlopige resultaten AEF-onderzoek met een online uitvraag

Eerder hebben wij u op de hoogte gesteld van het lopende onderzoek door AEF naar de financiële consequenties van het coronavirus voor gemeenten. De tot nu toe opgehaalde resultaten worden getoetst met behulp van een online uitvraag. De resultaten vormen belangrijke input voor onze gesprekken met het Rijk over compensatie. Uw deelname aan deze online uitvraag is cruciaal om tot gedegen onderzoeksresultaten te komen.

We nodigen u uit op om naar https://www.formdesk.nl/aef/effectencoronagemeenten te gaan om de uitvraag online in te vullen of download de pdf-versie van de uitvraag. Heeft u vragen over de uitvraag? Neem dan contact op met Jelte Schievels van AEF (j.schievels@aef.nl of 030-2363030) of Gerard Ekelmans van de VNG (gerard.ekelmans@vng.nl of 06 34163567),

Vanwege de urgentie om snel met deze resultaten verder te kunnen staat de uitvraag slechts korte tijd open. U kunt reageren *tot maandag 29 maart, 17.00 uur*.

Met vriendelijke groet,
Vereniging van Nederlandse Gemeenten

L.K. Geluk
Algemeen directeur